

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. mevrouw E. Delvigne
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum
12 JUNI 2018

Uw Brief
18 mei 2018

Ons Kenmerk
ODH-2018-00062137

Afdeling
Toetsing &
Vergunningverlening Milieu

Contactpersoon

Bijlage(n)
-

Uw Kenmerk
DGETM-EO / 18099917

Zaaknummer
00519086

Team
T&V Bodem, Grondwater &
Ontgronding

Telefoonnummer

Betreft
Advies Mijnbouwwet inzake winningsplan Q16 Charlie Noord

E-mail

Excellentie,

Op 18 mei 2018 heeft u het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland schriftelijk (uw kenmerk DGETM-EO / 18099917) verzocht om advies in het kader van de Mijnbouwwet inzake het gewijzigd winningsplan Q16 Charlie Noord. Het adviesverzoek heeft betrekking op een verzoek van ONE van 5 december 2017 tot instemming met het winningsplan Q16 Charlie Noord. Het winningsplan beschrijft de productie uit het gasveld Q16 Maas binnen de winningsconcessie Q16bc Diep.

Procedure

De Omgevingsdienst Haaglanden voert de adviestaken in het kader van de Mijnbouwwet in mandaat uit namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Hoewel de Mijnbouwwet aangeeft dat wij voor winningsplannen de overige relevante decentrale overheden niet bij ons advies aan het Rijk hoeven te betrekken, vinden wij dit toch belangrijk, en hebben wij ons advies afgestemd met –in dit geval– de gemeente Rotterdam.

Oordeel

Binnen de provincie Zuid-Holland wordt de zogenoemde Bodemladder gebruikt als handelingsperspectief en afwegingskader voor activiteiten in de ondergrond. Centraal hierin staan de begrippen hernieuwbaar-, omkeerbaar- en beheersbaarheid. Voor deze drie begrippen geldt dat we streven naar een zo hoog mogelijk niveau. In ons afwegingskader wordt hieraan invulling gegeven door activiteiten in de ondergrond te beoordelen op basis van nut en noodzaak, veiligheid, milieuhygiënische aspecten en ruimtelijke inpasbaarheid (zowel boven- als ondergronds).

Aangezien het aangevraagde initiatief niet hernieuwbaar is, staat de provincie Zuid-Holland negatief tegenover het aangevraagde initiatief. De provincie is dan ook van mening dat in het licht van de energietransitie geen nieuwe fossiele winningen meer zouden moeten worden opgestart.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Uit de brief die minister Wiebes onlangs (30 mei 2018) naar de kamer over gaswinning uit kleine velden heeft gestuurd, blijkt dat het kabinet daar anders over denkt. Ons advies aan u is er daarom op gericht om de overgang naar duurzame energiewinning te vergemakkelijken, eventuele risico's bij de boring te verkleinen, en om de milieuhygiënische en ruimtelijke inpassing van de winning te verbeteren.

Integraliteit

Wij signaleren dat er behalve aardgaswinning veel andere initiatieven zijn voor benutting van de ondergrond in Zuid-Holland en dat het beleid daaromtrent tussen de overheden meer afstemming behoeft. Daarom blijven wij in het kader van de uitvoering van -onder andere- het Convenant Bodem & Ondergrond en de komende Rijksstructuurvisie, graag met u in overleg over het voeren van een integraal ruimtelijk beleid voor de ondergrond.

Ons advies vindt u in de bijlage. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien u vragen en/of opmerkingen over ons advies heeft, kunt u contact opnemen met de in het briefhoofd vermelde contactpersoon.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Afschrift aan:

- Burgemeester & Wethouders van Rotterdam, t.a.v. de heer I. van Campenhout, Postbus 70012, 3000 KP Rotterdam.
- Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, t.a.v. mevrouw T.C.M. Verbeeten, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag
- Oranje-Nassau Energie B.V., Parnassusweg 815, 1082 LZ Amsterdam.

Bijlage

Bodemtrillingen

Vanwege het feit dat er sprake is van een nog uit te voeren exploratieboring, is er nog veel onzekerheid over de omvang van de mogelijk aan te treffen gasvoorraad en eigenschappen van het voorkomen. In het geval dat er meer gas aangetroffen wordt dan wat gebruikt is als input voor de bodemdalings- en seismische risicoanalyse in het huidige winningsplan, of in het geval dat de eigenschappen van het voorkomen sterk afwijken van de verwachte eigenschappen, dient er een nieuw winningsplan te worden ingediend.

Wij verzoeken u om aan een eventueel instemmingsbesluit voor deze winning de voorwaarde te verbinden dat ONE binnen één maand na het aflopen van de testperiode moet rapporteren over de bij de boring MSM-01 aangetroffen hoeveelheid koolwaterstoffen en eigenschappen van het voorkomen en deze rapportage ter goedkeuring moet voorleggen aan SodM. Indien het gasvolume of de eigenschappen van het voorkomen sterk afwijken van de prognoses, dient een nieuw winningsplan te worden ingediend.

Zowel SodM, TNO als wij hebben enkele onvolledigheden, dan wel onduidelijkheden aangetroffen in het winningsplan en dan met name in de invoerparameters van de SRA. Gezien de maatschappelijke aandacht voor bodemtrillingen vinden wij het noodzakelijk dat deze onvolkomenheden zo veel mogelijk worden hersteld, omdat deze tot misverstanden en een verkeerde beeldvorming kunnen leiden. Door een geactualiseerde SRA, inclusief een duiding van mogelijke bovengrondse aspecten, ter goedkeuring voor te leggen aan SodM, denken wij dat het draagvlak voor gaswinning in onze regio wordt verhoogd. Wij verzoeken u dan ook om ONE een aanvullende SRA te laten uitvoeren, waarbij de bovengrondse zaken worden meegenomen in de beoordeling. Deze beoordeling dient dan ter goedkeuring te worden voorgelegd aan SodM.

Wij vinden het van groot belang dat wanneer de winning wordt voortgezet volgens het ingediende winningsplan, er een adequaat seismisch monitoringsnetwerk is gerealiseerd, dat ook nog eens in staat is om kleinere bevingen in het gebied te meten. Op dit moment ontbreekt een dergelijk netwerk, er zijn nagenoeg geen seismische meetpunten in de omgeving aanwezig. Met de meetpunten die wel aanwezig zijn, kunnen geen kleinere bevingen worden gemeten. Wij adviseren u om bij een eventuele instemming met het gewijzigde winningsplan voorwaarden in die zin op te nemen met betrekking tot de detectie van bodemtrillingen, alsmede over een door ONE op te stellen (adequaat) risicobeheersplan. De met het winningsplan beoogde gaswinning mag naar onze mening pas worden geëffectueerd op het moment dat de detectiecapaciteit voor bodemtrilling dusdanig is, dat aan gestelde voorwaarden voor voorkomens van de door SodM vastgestelde categorie wordt voldaan.

Bodemdaling

De bodemdaling ten gevolge van de gaswinning uit het hele voorkomen Q16 Maas zal naar verwachting klein zijn en vele malen kleiner dan de autonome bodemdaling. Echter, in het gebied bevinden zich meerdere kleine gaswinningen (en ook aardwarmtewinningen), met elk een eigen winningsplan waar decentrale overheden afzonderlijk over kunnen adviseren. Het totaaloverzicht van het effect van alle winningen bij elkaar ontbreekt. Dit is vooral van belang waar bodemdalingskommen elkaar overlappen of vlak naast elkaar liggen. Een dergelijke aanvulling zal de advisering ten goede komen en meer duidelijkheid verschaffen naar de inwoners. Hetzelfde geldt voor extra bodemdaling ten gevolge van andere mijnbouwactiviteiten in een regio. Wij verzoeken u, in aanvulling op de bodemdalingsprognose voor individuele gasvelden, een regionale overzichtskaart met de cumulatieve bodemdaling en cumulatieve hellingshoek ten gevolge van alle gaswinningsactiviteiten in de regio op te laten nemen in een eventueel instemmingsbesluit op dit

omgevingsdienst HAAGLANDEN

winningsplan. In het geval dat er sprake is van overige bodemdaling veroorzakende mijnbouwactiviteiten in de regio, dienen die naar onze mening eveneens opgenomen te worden in de overzichtskaart.

In het winningsplan staat onzes inziens niet duidelijk genoeg vermeld wat de relatie is tussen het productie scenario en de verwachte bodemdaling. Wij hechten veel belang aan duidelijk afdwingbare kaders. Wij verzoeken u dan ook om de toegestane maximale productie en bodemdaling vast te leggen in uw instemmingsbesluit. Wij verzoeken u om de maximale bodemdaling, inclusief bijbehorende productie scenario, vast te leggen in uw instemmingsbesluit met een numerieke waarde en bandbreedte voor de bodemdaling in 2023 en in 2053 en de naleving hiervan ter controle voor te leggen aan het SodM.

Wij vinden het van groot belang, gezien mogelijke aanpassingen aan waterkundige werken, zoals kades, dat gedurende de winning (en de periode daarna) wordt gemonitord of de werkelijke bodemdaling overeenkomt met de verwachte maximale bodemdaling. Wij verzoeken u om in een eventueel instemmingsbesluit op dit winningsplan (in aanvulling op de reguliere voorschriften) de voorwaarde op te nemen dat in het geval dat de bodemdaling als gevolg van deze gaswinning niet binnen de in het winningsplan aangegeven grenzen verlopen, de betrokken adviserende partijen hiervan tijdig op de hoogte worden gesteld, zodat zij hierop kunnen anticiperen.

Bouwkundige vooropname

Gelet op de reële kans op bodemtrillingen is uitvoering van een representatieve bouwkundige vooropname noodzakelijk. Een bouwkundige vooropname van woningen, gebouwen en kunst-/bouwwerken is onontbeerlijk om tot een juiste beoordeling te komen van mogelijk door gaswinning veroorzaakte schade. Hieronder valt ook een selectie van kritische waterbouwkundige kunstwerken (stuwen, gemalen), dijklichamen, infrastructurele werken en spoorlichamen in het invloedsgebied van de voorgenomen winning. Deze selectie van kunstwerken moet worden afgestemd met de beheerders en eigenaars van deze kunstwerken. Wij vinden het noodzakelijk dat aan uw instemmingsbesluit de voorwaarde wordt verbonden dat ONE verplicht is om een bouwkundige vooropname uit te voeren voor het gebied dat binnen het invloedsgebied van de voorgenomen winning valt.

Uniforme procedure bouwkundige vooropname

Wij hebben geconstateerd dat u aan uw recente ontwerp instemmingsbesluiten een voorschrift verbindt dat in een representatieve nulmeting voorziet. Hierbij dienen mijnbouwexploitant en gemeente(n) te overleggen hoe hieraan vormgegeven wordt. Hiervoor is echter geen protocol / uniforme procedure beschikbaar. Het risico bestaat dat ongelijkheid optreedt tussen gemeenten als verschillende mijnbouwers en gemeenten tot verschillende afspraken komen. U voorkomt deze verschillen, door hiervoor een uniforme procedure te laten op- en vaststellen. Wij verzoeken u om dit zo spoedig mogelijk te doen.

Geothermie

Wij vernamen van ONE dat er mogelijkheden zijn om een wininstallatie te bouwen die ook geschikt is voor aardwarmtewinning. Wij verzoeken u bij het bedrijf te polsen of ze deze mogelijkheid verder uit willen werken. In het geval er een (concrete) wens bestaat / ontstaat de wininstallatie te gaan gebruiken voor aardwarmtewinning, dan verzoeken wij u ons hiervan tijdig op de hoogte te brengen.